

FELVIDÉKI HIRADÓ

POLITIKAI HETILAP

Előfizetési árak:

Égész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér
Nyilttér sora 40 fillér

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

Elnöki megnyitó.

Emondta gróf Desseffy Emil a F. M. K. E. XXVI. évi közgyűlésén.

Öszinte örömmel jöttünk ide, mert e vármegyének kiváló fiai mindig igaz lelkesedéssel és szeretettel karolták fel nemes törekvéseinket a multban és lankadatlan kitartással, szóval és tettel segítenek kitűzött célunk elérésére a jelenben. De lehetne-e mást várni oly megye területén, mely a legválságosabb viszonyok között is a magyarság szent ügyének mindenkori támogatója, védbástyája volt? Emlékezzünk csak vissza Rákóczi, Thököly idejére, de sőt az újabb időkre is s akkor azt látjuk, hogy e megyének lakossága mindig ott állott a magyarság oldalán.

Amde ma már nagyon megszokott dolog az elmult dicsőséges időkre való hivatkozás, hiszen ezredéves történetünk ez arany lapjait minden alkalommal felütjük, hogy e kiapadhatatlan, gazdag forrásból merítsünk lelkesedést, öntsünk a mai nemzedék szívébe erőt és bátorságot a kor alkotta küzdelmek legyőzésére. Kétségtelen, hogy történelmünk e ragyogó példának mindig szemünk előtt kell lebegnie! De vajjon a ma annyi számtalan megoldásra váró feladata nem önt-e elég lelkesedést szívünkbe, nem kívánja, nem követeli-e minden egyes hazafinak erejét, szorgalmát, lelkesedését, kitartását részt venni a nemzeti munkában? Hiszen csak végig kell tekintenünk az államélet tevékenységi mezéjén: „mindenütt a munka, az alkotás vár reánk.

Minden téren rengeteg sok még a tennivalónk. S míg elődeink fegyverrel a kezünkben hódították és tartották meg az országot, addig a mi feladatunk: a változott idők békés

eszközeinek felhasználásával előbbre vinni egy lépéssel hazánkat a haladás mezéjén, melynek végében mint világító, lelkesítő cél lebeg felénk: a kiépített, alapjaiban megingathatatlan, érzésében egységes Magyarország!

Ez az a végcél, az ideál, mely felé mindnyájunknak törekedni kell, ennek elérésére, kiküzdésére kell összetartanunk — egyeknek lennünk. S az első pillanatban úgy látszik, mintha már közel járnánk célunkhoz. De amikor azt hisszük, hogy álmaink elérik a valóságot s csak egy utolsó szükséges intézkedés foganatosítása hiányzik még, abban a pereben, melyben a magyar állam legtermészetesebb jogával élni kíván, mindannyiszor felhangzik nyomában ellenségeink ádáz csatakiáltása.

Ezen jelenséget tapasztalhattuk a népiskolai törvény alkotásánál is, melynek megakadályozására minden lehetőet elkövettek a parlamentben olyan elemek, kik e hazában élve, annak kenyerét eszik. Pedig e törvénynek nem az erőszakos magyarosítás, hanem az a célja, hogy alkalmat és módot nyújtson idegennyelvű polgártársainknak, hogy előmozdítva saját érdeküket, az állam nyelvét minél könnyebben és hozzáférhetőbben elsajátíthassák.

Az igazságos magyar nemzet soha sem zárkózott el a jogos panaszok elől s itt nem is a parlamentbeliek szereplése, mint inkább azon lelketlen agitátorok ádáz aknamunkája a veszélyes, kik a hazai és külföldi sajtóban és területen folytatják romboló és népbolondító tevékenységüket.

Gyakran, de sőt számtalanszor halljuk felpanaszolni, hogy a magyar társadalom e jelenségekkel és a nemzetiségi kérdéssel szemben ugyszólván teljes közönyt tanúsít. Pedig a

társadalomnak lehetetlen meg nem látnia — hiszen a hazafias sajtó dicséretes módon napról-napra taglalja e kérdést — azt az újabb harcmodort s annak leplezetlen, mindinkább erősülő heveségét, melyet a külföldön, de főleg az e hazában lakó agitátorok újabb időben inaguráltak. E tervszerű, mondhatni nagy méretekben megindult kampány a mi viszonyainkat nem ismerőt könnyen teljesen félre vezeti. De szabad-e ezért a jogos és szent célért való küzdelemtől csak egy percre is visszarettenünk? Szabad-e ideálunk megálmódott tökéletességéből mások helytelen véleménye miatt csak egy jottányit is engednünk?

Nem! Habozni, de még gondolkodni sem szabad e felett s a kitűzött célunkért való küzdelmet meg nem tévesztheti a külföldről jövő, törekvéseinket gáncsoló hang. Ne ijekkezünk tehát külföldről elismerő babérokat szerezni. Megtaníthatott rá történelmünk, mily hálátlan dolog ez s még könnyen úgy járhatnánk, mint a fiával és egy számmal vásárra menő egyszerű ember, aki addig hallgatot, a szembejövők különböző véleményeire, míg végtére is nem maradt más hátra, mint hogy saját maga és fia vitték hátukon a szamarat. Tudjuk jól a multból, hogy ha veszélyben volt a haza, küzdelmünkkel mindig magunkra maradtunk s csak az és annyi volt a mienk, amennyit magunk vivtunk ki magunknak.

Nem igaz az, hogy a nemzetiségek el vannak nyomva hazánkban, mert a becsületes, jámbor nép nem érzi az állami hatalom szigorát; ellenkezőleg, annak minden jótéteményében azon mód részesül, mint a haza többi polgárai. S ha állami hatalmunk pallosa néha le is csap egy-egy idetolakodott

Lang M. és Fia

férfi- és női
divatruháza
Túrócszentmárton

☞ Rendkívül kedvező bevásárlási alkalom! ☜

A nyári szezonból visszamaradt szalma- és némezkalapok, férfi-
ingek, nap- és esőernyők, szőnyegek és menyasszonyi kelengyék
tetemesen leszállított árak mellett kaphatók!

bujtatóra, mégis az illető egész nemzetiségnek elnyomását visszhangozzák a hegyek és völgyek, mintha csak nekünk, magyaroknak nem volna szabad államunk belső békéje felett örködni. Pedig békés időkben kell a nemzeti állam alapját kiépíteni, de ehhez a hazafias magyar társadalomnak félre kell tennie közönyét, teljes befolyásával, egész erejével fel kell vennie a harcot s azon intézményeket, mely miként a F. M. K. E., a magyarságnak várai, erősebben támogatni. Tegye ezt meg annál is inkább, mert csak az erkölcsi és anyagi erővel teljes szervezet képes eredménydus, maradandó művet alkotni.

Minden erőnkre, összetartásunkra most ugyanis még nagyobb szükségünk lesz, minthogy a közeljövőben várható választójog kiterjesztése sokakat fog olyanok közül is az alkotmány sáncába befogadni s a politikai jogok gyakorlásában részesíteni, akik anyanyelvük szerint nem tartoznak a magyar fajhoz.

S a választói reform kérdésének ezen érintésével nem mulaszthatom el a magyar társadalom széles rétegeinek figyelmét s — főleg azokét, kik a nemzetiségi igazításokat oly magyaros közönnnyel tekintik — azon körülményre felhívni, mely szerintem leginkább alkalmas annak dokumen-

tálására, hogy mennyi lappangó ellenségünk van magában a magyar hazában.

Nem szándékom a választói reform politikai oldalával foglalkozni, hisz e kérdés olyan, melyben minden második ember beavatottnak képzelet magát, hanem csak rá akarok mutatni arra, hogy e kérdés mért követeli meg annyira nemcsak teljes figyelmünket, de a legnagyobb megfontolást és óvatosságot, azon kívül, hogy ennek helyes megoldásától függ Magyarország jövő fejlődése és fennmaradása.

Ugyanis, amikor a különféle találgatások között, hogy milyen is lesz a választói reform, elterjedt annak a híre, hogy a választói jogosultságot a magyarul irni és olvasni tudáshoz köztjük, akkor nemcsak hogy felzudult egyszerre az ország minden oldalán az egész ellenséges tábor, a legélesebb harcot dörögve fülünkbe, hanem hónapokba tellett, míg a hírt azonnal követő cáfolat a kedélyeket megtudta nyugtatni.

Ezen általános felháborodásnak kettős tanulsága van. Az egyik ismét megtanított bennünket arra, hogy a nemzetiségi kérdés elnévelésével állatni magunkat nem szabad; a másik, hogy aligha leszünk képesek oly választói reformot alkotni, mely az elvakult nemzetiségi agitátorok tettségét megnyerhetné.

Ne feledjük soha az európai népek közötti elszigeteltségünket s folytassuk azt a politikát, mely kisebb-nagyobb megszakításokkal ugyan, de mégis lehetővé tette, hogy békében élünk a különböző nemzetiségekkel anélkül, hogy elvitázhatalan jogainkból, magyar voltunkból bármit is engedtünk volna.

Meggyőződésem szerint, a választói reform folytatása lesz eddig követett irányelveinknek s hiszem, hogy a magyar nemzet politikai érettsége és bölcsesége ezen nagy kérdés megoldásában is érvényesülni fog.

A bekövetkezendő nehézségek sikeres leküzdéséhez a magyarok Istenének segítségét kérve, a FMKE XXVI. évi közgyűlését ezennel megnyitottnak jelentem ki.

A Zsilinszky-ügyhöz.

Alig néhány hete csak, hogy a turócszentmártoni evangélikus lelkész magyarellenességével kapcsolatban forgalomba hoztuk Zsilinszky Mihály egyházkerületi felügyelő nevét s jórészt az ő színtelen viselkedésnek tulajdonítottuk azt, hogy a bánya-kerület némely egyházaiban a magyarellenesség áramlat nemcsak megerősödött, de a nemzeti ügyre határozottan veszedelmessé vált.

Cikkelyeinkben annak bizonyítására, hogy Zsilinszky Mihály a nemzetiség politikát illetően hajdanában más nézeteket vallott, közreadtuk azon leveleket, melyeket a volt Slov. Matica levéltárában találtunk fel s amelyek

T Á R C A.

Szepes vára.*

Irlta: Szeghalmi Gyula.

(Vége)

Gere Tamásnak, — hogy hajnalájára fölvergődött a várba — legelső dolga volt az éjjeli alkut törvénl-hegyire elbeszélni Thurzó Eleknek s nyomtatéku átadni a kenőcsös tégelyt s a felpénzt kapott tíz aranyat.

Míg Gere Tamás beszélt, Boldizsár, az öreg várnagy — se szó, se beszéd — prűmes kucsmáját a földhöz vágva, nagyott kacagott.

— Mi bajod, szögám? Tán meggárgyultál?

— Nem én.

Szörnyű kedvem kerekedett. Örülök a latrok pusztulásán. Milyen fogás... hahaha, milyen fogás!

— No?!

— Nem kell megrontani az alkut. Tégy uram úgy, mintha mit se tudnál. Hát csak hadd jöjjenek. Hadd pottyanjának a magukásta verembe.

Ugy gondoltam, uram, hogy amint egy-egy

*) Szerzőnek a F. M. K. E. megbízásából gyűjtött „Földvidéki Regék” c. művéből. A munka mintegy 80 regét foglal magában s körülbelül 600 oldal terjedelemben, remekül illusztrálva ez év december havában jelenik meg. Ára 7 korona. — Előjegyzések a szerzőhöz: Szeghalm, Báthory-utca 115. küldendők.

latrot fölhuzunk a kötélén, azon szempillantást lejtjük a fejét. Regnálhatnak akkor a poklok mélyeséges fenekén, de nem a szepeusi várban, hahahaha!

S az öregnek a nagy kacagás miatt a könnye is esordult.

*

Nem telt bele öt nap, a kerek bástya tres ablakában háromszor egymásután fölvilant a kicsiholt tűz fénye s hogy nyomban rá vérese víjogása, bagoly huhogása hallatszék az erdő felől, Gere Tamás lehoesájtotta a kötelet.

Kevés idő múlva megrándult. Aztán megnehezült. Végül elfojtott kiáltás hangzott a bástyafal tövéből:

— Hahó!... Tamás!... Te vagy az?

— Én!

— Rendbe van minden?

— Rendbe!

— Hányan vagytok?

— Háman!

— No, akkor kezdhettek!

S a megfeszült kötélén, a bástyafal kiálló dudoraira lépegetve, lassan, óvatosan kuszott fölfelé az első martalóc.

Mikor fölért, Gere Tamás kissé félre csalta.

— Jöszte csak cimborám a szomszéd szobába. Terítve az asztalnál — vigadó pajtással könnyebb szórakozni.

S alig hogy belépett, lefultle rögtön két

jó markos alak. A másik guzsba esavarta a kezét. Azzal se szó, se beszéd, loholtak vele a várudvarra, hol már készen állt a láncos tőke s nehéz pallosára támaszkodva ott gunygyasztott a bakó.

Az se teketóriázott sokáig. Egy-két szempillantás s a lator feje már is ott karikázott a fehér homokon.

Alig dobták félre a bakó szolgálai a megcsontított holttetemet, már is hozták a másodikat. Aztán a harmadikat, tízediket, huszadikat, egész huszonnegyig. Mind azoképen járt.

Legvégtére maradt Seharschko, a főcinkos.

A firmamentumon hajnali két órát mutatott a feléle csavarodó Göncöl rudja, mikor ő is fölkapaszkodott az ives ablak kiugró köpárkányára és Gere Tamástól segítve, belépett a terembe.

— No, eddig már megvolnánk, Tamás ücsöm! — szólt nagyokat fujva.

Derék legény vagy, Szavadat álltad. Pedig igazat szólván, nem sok jót néztem ki belőled, mikor a felpénzt a markodba nyomatam.

Ne félj, emberré is tesznek. Emberré, olyan igaz, a minthogy rövid óra múlva kikopik a várból Thurzó Elek uram!

Az egyik zsoldos meg-megköszörtlgette a torkát, mintha mondani akart volna valamit. De elhallgatta.

— Hát a cimborák hol vannak?

— Az udvaron vannak.

elvitázhatatlan bizonyítékot nyújtanak arra nézve, hogy a volt államtitkár szoros összeköttetésben állott egy oly nemzetiségi intézménnyel, melyet magyarellenes működéséért fel kellett szüntetni.

Támadásaink természetesen nem maradtak visszhang nélkül és Zsilinszky Mihály, a főkérdés elől kitérve, oly térre terelte a vitaközösi, melyhez az egész ügynek abszolúte semmi köze sem volt.

Beniczky Kálmán alispánt és Ujhelyi Attila főszolgabíróit kereste a támadások mögött, maró gunnyal, de igazságtalan vehemenciával támadta a névtelen turóczi nemes, ki feltevése szerint egyik barátjának akarta biztosítani az egyházi felügyelőség díszes és nagy felelősséggel összekapcsoló állását.

Pedig azalatt, míg ő a turóci nemes ellen északon sikra szállt, nagyot fordult a világ délen is.

A bányakerület hazafias egyházai felébredtek hosszu, lethargikus álmukból s felszabadulva a magas helyről jött szuggezczió alól, elborzadva látták azokat a viszonyokat, a nemzetellenes áramlatoknak azon kinövésseit, melyek a jelenlegi egyházfelügyelő hivataloskodása alatt szerte az egyházmegyében lábrakaptak s a turóczi nemes instigálása nélkül is azonnal cselekedni kezdtek, hogy az egyházkerület féltékenységgel őrzött jó hírnevét a teljes elhomályosodás veszélyétől minden erejükkel megmentsék.

Az aradi egyház a nemrég lezajlott eseprességi kerületi közgyűlésén kimondta, hogy inkább kiválik az egyházkerület kebeléből, mintsem türelemmel tovább nézze a nemzetietlen irányzat elhatalmasodását. Talán ezeket is Beniczky és Ujhelyi instigálta?

A bánsági ág. ev. egyházmegye közgyűlésén Doleschall Lajos ág. ev. alesperes az antalfalvi lelkészválasztásnál tanusított lehe-

— ?!
— Ott, ott.
— S az őrség?
— Ne kérdezzess, uram. Megtudod izibe, csak a nyomom kövesd.

Mikor aztán átlépték a belső udvar gránitkővét, Gere Tamás ábrázolja hirtelen gunyos nevetésre szaladt.

A zsebrák meglitődve nézte.
— Őcsém! tán . . .

Torkán akadt a szó. Tekintete megakadt a pallosára támaszkodó bakó alakján s a gulába hányt embertorzokson.

Szinte beledermédt. Szinte ősszerokadt az ijedség miatt. De addig se tartott, mint egy szivverés, máris magához tért.

Rettenetes kiáltás hagyta el ajkait. Gyorsabban, mint a gondolat, mint a sebes villám szikrázó fénye, kikapta kebelébe rejtett törét, Gere Tamás mellébe düfte s mielőtt útját állhatták volna, fölrohant a kerek toronyba, fölugrott az ablak széles köpárkányára s ordítva, átkozódva leveté magát a huszules mélységbe.

Szét is mállott menten.

Igy szabadult meg Szepes vára és az egész vidék Scharschko zsebrákjaitól.

A városka felé néző kerék bástyát pedig régi krónikáink ettől az időtől kezdve nevezik Latorfogónak s a rajta még ma is látható ablaktréget Latorugratónak.

tetten magatartása miatt bizalmatlansági indítványt nyújtott be Zsilinszky Mihály ellen, melyet a pancsovai kerülethez tartozó összes képviselők aláírtak, mert a községbe oly lelkeszt erőszakolt be, ki a nemzetiségi irányzattal eddig ment községet teljesen inficiálta.

Ha eddig bizonyos önérettel tekintettünk vissza a közel lezajlott küzdelmünkre, ezeknek az egyházmegyéknek határozatai csak kitarásra buzdítanak bennünket a legszentebb igazságért megindított további harcainkban.

Eddig közreadott adatainkat kiegészítjük a következőkkel:

a) Morhács Márton volt mosóci lelkésznek Budapestre történt látogatása folytán a megüresedett lelkézi állás Zsilinszky Mihály közbenjárása folytán oly egyénnel töltetett be, kit a püspök, beszerzett információi alapján, a jelöltek névsorából, a zsinati törvények adta jogánál fogva, kitörölt és a lelkézi állásra jelölni egyáltalán nem szándékozott. Zsilinszky Mihály befolyásának azonban kénytelen volt engedni s ma ez a teljesen nemzetiségi érzelmű lelkész boldogítja a mosóci egyház híveit.

b) Államtitkár korában a tanfelügyelőség véleménye ellenére tanítási jogostványt adott egy oly tanítónak, ki nemzetiségi üzemléiért többször meg volt intve s ki ezután is hűséges szatallese maradt a nemzetiségi urak akaratának.

Egyelőre még csak ezekkel az adatokkal kívánjuk támogatni állásfoglalásunkat és azon egyházmegyék mozgalmát, melyek az egyházkerületet a teljes elnemzetietlenesedéstől féltve, a jelenlegi világi felügyelő magatartása ellen magyaros nyíltsággal sorompóba szálltak.

+

Miért nem voltak tótjaink a prágai nagyszilv Kongresszuson?

Amikor az első prágai kongresszus a tótok részvevése nélkül folyt le, abból mi annak idején hajlandók voltunk azt a következtetést levonni, hogy őket bizonyos jóakaratu tartózkodás tartotta onnan távol. Azóta, sajnos, az ellenkezőről kellett meggyőződnünk. Ebben az irányban bizonyít most az amerikai Slovenský Denník is. Megtudjuk ebből, hogy a tótok Prágába elmenni nem mertek. (?) Mielőtt ennek a merészségnek boncolgatására térnénk, elmondjuk, hogy az illető lap milyen hangon teszi közzé közönsége részére igazolását.

Bevallja mindenekelőtt, hogy vád a tótokat nem érheti a távolmaradásért, mert, bár ott személyesen nem jelenhettek meg, képviselve mégis voltak, még pedig egy memorandum alakjában. A memorandum, melyet a turócszentmártoni központban szerkesztettek meg, annak az óhajlásának ad kifejezést, hogy a szlávok a tervezett egyesülés érdekében egyelőre a kulturális közeledés terén egyengessék az utat, mert egyedül ez vezet a biztos cél felé. Tartalmaz továbbá kenetteljes örvendezést az oroszok és lengyelek, valamint a szerbek és horvátok között létrejött béke fölött: Ebben a memo-

randum biztos zálogát látja a remény teljesülésének, hogy a nagyszilv eszme keresztültvitelét az ellenzék által támasztott nehézségeken felül a szilv törzsek kölcsönös torzsalkodása fölősegesen akadályozni nem fogja. Végül pedig a memorandum azt tartja jónak kijelenteni, hogy ők, a tótok, azért nem mehettek el személyesen, mert visszatértük esetén a magyar hatóságok által elviselhetetlen üldözéseknek lettek volna kitéve. A lap azért arról beszél, hogy a tótoknak ez a kétségbeejtő helyzete mély részvétet keltett a kongresszuson s annak tagjai meleg rokonszenvvel beszéltek a tótokról, akik a legretentőbb üldözések között is megtartották hitüket és megőrizték bizalmukat a nagyszilv gondolat győzelme iránt.

Allításunk tehát, hogy a tótokat nem a jóakaratu tartózkodás tartotta onnan távol, igaz, annyira igaz, hogy azt most már megerősíteni sem a tót lapok hallgatásának, sem a külföldiek magyarizálásának nem fog sikerülni.

Es amennyire jóleső kötelességünknek tartottuk jó véleménnyel lenni tartózkodásuk iránt, annyira rosszul esik most újabban megcáfolnunk azt. Mert most már minden kétséget kizárólag bizonyos, hogy tótjainkat a legrosszabb indulatu számítás tartotta itthon. A külföldet már előzőleg bejárt hírek, a tótok kétségbeejtő helyzetéről, üldözéséről előkészítették a talajt azokra a rágalmakra, amiket a memorandumban a rosszakaratu számítás világos célzatával összehazudtak, ebbe a részvét fölkeltségének magvát elhinteni már nem volt nehéz.

Az ártatlanok! Tele van keserű panasszal szájuk, ha helyzetükről van szó és piszkos rágalommal, ha annak okai iránt kérdezhetnek meg. Arcatlanságuk annyira ragadta el pedig őket, hogy észre sem vették talán, mennyire rácáfolnak a memorandum, vádjaira második kirándulásuk, s szereplésük, merész, vakmerő beszédek és különösen a nagyszilv zászlóval való tüntető fölvonulásuk, amelyek külön és összesen is eleget bizonyítanak — ellentük.

A F. M. K. E. közgyűlése.

Nagyra hivatott kulturális egyesületünk ez évi közgyűlését Zsolna város vendégszerető falai közt tartotta. Ez az ősi város látta vendéglit azokat, kik a nemzeti ügy, a nemzeti eszmék ápolása végett a Felvidék vármegyéből ide zárandokoltak.

Örvendetes jelenségként konstatáljuk, hogy a magyar nemzet fiainak lelkéből nem halt ki az érdeklődés e nagyrahivatott egyesületet ügyei iránt, mely célul tűzte ki azt, hogy a szeretet és meggyőzés fegyvereivel hódít s a vissza azokat, kik hangzatos frázisok által megtévesztve, ma még a magyar nemzeti törekvésektől idegenkednek.

Hisszük és reméljük, hogy nem messze van az az idő, midőn a Fmke önzetlen és nagyszabásu munkásságának sikerül meg-

közéltetni azt a magasztos célt, hogy a Kárpátok gyönyörű völgyeiben lakó tót testvéreink megértve, belátva törekvéseink igazát, a közös haza szeretetében egyesülve, velünk karöltve fognak munkálkodni e sokat sanyargatott szent föld boldogulásán.

Kétségtelen azonban, hogy e célt szolgálva nekik is le kell mondaniuk az eddigi követett irányzatról s félre tálva azokat, kik a kölesöt-nös megértés útjában állanak, özetlenül kell közleledniök ahhoz a testvéremzetéhez, melynek fiaival egy zredében át egyitt érezve, együtt harcolva, jó é balsorsban osztozkodva, vértük közös hullajtásával termékenyítették meg e fenyesekkel koronázott bércek völgyeit.

Ne tekintse tótságnak a Fmke működését ellenséges indulattal. Nem célja az elharapódzott ellenségeskedés tüzet szizitani, sőt ellenkezőleg, a közös megértést szolgálja egész erejével. Szolgálja az a békét, mely e nagy feladatokra hivatott politikai nemzet önálló és ellenálló erejét van hivatva gyarapítani s terjesztetni azt az általános műveltséget, mely a politikai nemzet keretein belül az egyéni boldogulást célozza.

Ez a feladata, ez a hivatása, semmi más. Minden egyéb hazug ráfogás, melyell ellenségei nemes törekvéseit diszkreditálni igyekeznek azok előtt, kiket elmaszlagolva, minden áron hatalmukban megtartani szándékoznak.

Most már csak az a kérdés, kibem lesz több erő, több kitarás, több akarat, mert a megvívandó nagy harcban azoké lesz a diadal, kik minden akadályon átgázolva, a nép szívéhez tudnak férközni.

Reméljük a legjobbat, mert e harcban fegyvertársunk lesz a történeti mult és a győzelmű babért osztó igazság.

Az igazgató választmány ülése.

Zsolnáról külön vonat vitte az egyesület tagjait folyó hó 2-án délután a gyönyörű fekvést *Rajecfürdőre*, hol az egyesület igazgató választmánya tartotta meg program szerinti ülését.

Miután a nagy tömegben érkezett vendégek *Smialovszky* Valér trencsényi főispán kalauzálása mellett a kies fürdőhely szépségeit és látmivalóit megtekintették, a fürdő nagyvendéglőjének termébe gyűltek össze, hol nagyszámú hallgatóság részvétele mellett *Desseuffy* Emil gróf, az egyesület elnöke, a választmányi ülést megnyitva, a jegyzőkönyv hitelesítésére *Miss* Dezső és *Dugovich* Titus urakat kérte fel.

Ezután *Clair* Vilmos, az egyesület főtitkára bemutatta azokat a határozati javaslatokat, melyek a közgyűlés tárgysorozatára tüzettek ki s amelyek a főtitkár előadásában minden vita nélkül el is fogadtattak.

A tanítók jutalmazásának kérdésénél, több oldalról hangoztatott kérelemnek engedve, a választmány elhatározta, hogy a jutalmazandók, illetve az oklevéllel kitüntetendők névsorát, több trencsényi tanári felvéve, kiegészíti.

Végül *Beniczky* Kálmán, Turócz vármegye alispánjának indítványát, hogy az egyesület jövő évi közgyűlését *Ruttkán* tartsa, a választmány egyhangú lelkesedéssel magáévá tette.

A választmányi ülése befejezése után a vendégek jórésze Zsolnára utazott vissza,

míg a nagyobb fele az ismerkedési estélyen Rajecem marad.

Az ismerkedési estély után, melyen több lelkes pohárköszöntő hangzott el, a vendégek a 11 órai vonattal szintén Zsolnára utaztak.

A közgyűlés.

A közgyűlés napján, dacára a borongós, esős időnek, Zsolna város külső képe elég mozgalmos volt. A felbőgözött városban már korán reggel kisebb-nagyobb csoportokban jártak-keltek az utcákon, gyönyörködve a gyors fejlődésnek indult felvidéki község természeti és építészeti szépségeiben.

Kilenc órakor a különböző felekezetek templomaiban tartott isteni születekre siettek a közgyűlésre szüszeresegült vendégek, melyek befejezte után sürű tömegekben vonultak a városházára, melynek tanácskozási termében volt a közgyűlés megtartandó.

Tíz órakor az eléggé kicsiny terem már zsúfolásig megtelt. A község részére fenntartott ülőhelyek első sorait díszes hölgyközség foglalta le, míg hátrább a férfiak álltak eléggé nem dicsérhető csendben és rendben.

A gyűlésre főleg a város környékén lakó köznépből több mint százan jelentkeztek s egy lábíg be is rukkoltak a magyar kulturális egyet ünnepeire, mintegy dokumentálva azt az általunk is többször hirdett tényt, hogy a tót köznép jó lelke ezidő szorít még nincs teljesen megmétélyezve, sőt kellő felvilágosítás és gondozás után szivesen simul a mi nemes törekvéseinkhez.

Valamivel 10 óra után érkezett a terembe *Desseuffy* Emil gróf, az egyesület elnöke, kit a kíséretében levő *Smialovszky* Valér főispánnal egyitt a teremben összegyűltek lelkesen megéljenzettek.

A zólasztal körül közleltünk előkelőségei körül ott láttuk *Justh* Ferenc turóczi, *Palugyay* Móric dr. lipóti, *Smialovszky* Valér trencsényi, *Bulla* György árvai, *Wilesek* Frigyes gróf nyitrai főispánokat; *Beniczky* Kálmán turóczi, *Bavoss* Jusztin trencsényi, *Joób* Marcel lipóti, *Zmeskál* György árvai alispánokat, továbbá *Czobor* László, *Gyuris* Emil, *Sadg* Manó országgyűlési képviselőket és *Oberschall* Pál jogakadémiai tanárt.

Az elnök belépésekor felzúgó éljenzés lecsillapulta után *Desseuffy* Emil gróf a lapunk vezetőhelyén közölt megnyitóbeszédet mondta el, melyet többször megszakított a község tapsa és helyeslése.

Az elnöki megnyitót után *Smialovszky* Valér emelkedett szólásra és Trencsény vmegye nevében üdvözölte a kultúregyesület tisztikarát és tagjait. Ezután lendületes, szép beszéddel esetele az a kort, melyre még gyermekkorából igen jól emlékszik, amidőn ugyanis még a magyart nem tekintette a tótság ellenségnek, hanem szerető testvérnépnek, melynek szépséges nyelvet önként igyekezett elsajátítani. A beállott fordulatot a lelketlen agitátorokat teszi felelőssé, kiknek önző munkája ellen a Fmke vette fel a küzdelmet. Kéri a magyarok istenét, hogy ezt a munkát koronázza is meg az elmaradhatatlan siker.

A nagy tetszéssel és tünnető lelkesedéssel fogadott beszéd után *Hoffmann* városi bíró üdvözölte Zsolna város nevében a közgyűlésre összegyűltek.

Majd *Oberschall* Pál, a pozsonyi kultúregyesület kiküldöttje emelkedett szólásra s

miután átadta a testvéregyesület üdvözlését, fényes és rendkívül hatással elmondott beszédeben jellemezte a nemzetiségi agitátorokat, kiknek küzdelmét — ugymond — nem elcsúdatosság, hanem tisztán alávaló önzés vezérli. Csak nemrég még a *Za tú našu slovenčinu* jelszóval küzdöttek s ma elruga az unalmassá vált jelszót, a tót nép elcséhesedésén fáradoznak s árulást követnek el a tót nép és az anyanyelv legszentebb érdekei ellen. Ilyen volt és ilyen az igazgatók minden munkája. Politikájukat ugy forgatják, amilyen hasznót igér. Lehetetlenségnek tartja, hogy ily egyének önző harcával eredményeket ne tudnának felmutatni, ha az egész magyar társadalom lelkes katonájává szegődik a nagy hivatásu kultúregyesületnek. Kéri a közönséget, hogy mindenki vegye ki részét a fáradságos küzdelemből.

A beszéd befejeztét lelkes és szűnni nem akaró helyeslések követte, ugyannyira, hogy Gyűrky ügyvezető alelnök alig tudott szöhoz jutni a szónok ünneplése miatt.

Vége a beállott csendben az alelnök adta le szokásos jelentését az egyesület évi működéséről, amelyet az egyesület évkönyvéből nagyobb részt ismertünk.

Jelentése végén reámutatott a nemzetiségeknek legujabb kellett, intenzívebb felvonalására és különösen a bennünket közvetlenül érdekli felvidéki tótságnak, a cseh-morva bujtatókkal, a cseh-tót egység létrehozása érdekében folytatott sürű érintkezése, barátkozására. A csehok prágai kongresszusa a magyarországi tót igazgatók, — a tótoknak turóczenzentárnói muzeumavatási ünnepe pedig, a cseh agitátoroknak egymást ünneplő ütközése és a cseh-tót egység létesítésére irányuló törekvés jegyében folyt le.

Itt az ideje végre, hogy a magyarság felocsudjon féltéséből, mert ha a külföldi igazgatók elég vakmerőek arra, hogy tüzesávt dobjanak át határainkon és békés tót népnöket a magyarság elleni gyűlöletre igazsákk, a magyar társadalomban és a magyar kormányban van és lesz mindig annyi erő, hogy a külföldről jövő igazgatókat megakadályozza, a belföldi igazgatókat megsemmisítse és tót népnöket félrevezetéstől, a felvidéki magyarságot pedig egy évezred véres harcaival szerzett örökének elvesztésétől megmentse.

Az ügyvezető alelnök beszéde után *Clair* Vilmos főtitkár a következő határozati javaslatot terjesztette a közgyűlés elé:

a) Az egyesület nyitranováki, királylehotai, bajmóci, hontnémeti és zólyomradványi övodáinak államosítása, illetőleg ezen övodák személyi költségeinek 1909. január 1-től a vallás- és közoktatástügyi tárca terhére való átvételét iránt sürűs felterjesztés tétessék a szakminiszterhez.

b) Az egyesület évi jelentése, tekintettel a megdrágult nyomdai viszonyokra, a jövő évtől kezdve kisebb terjedelemben adassék ki s csak azon tagoknak küldessék meg, kik tagsági kötelezettségeiknek az év június haváig, vagyis május 31-ig eleget tesznek.

c) Lelekesedéssel üdvözli a magyar közmtvelődési egyesületek budapesti nagygyűlése alkalmával megalakult országos közmtvelődési tanácsot és bizalommal várja, hogy újabb időben az egész vonalon mind nagyobb erővel és merészéggel fellépet nemzetiségi mozgalmak ellensúlyozására országos hivatásának és erkölcsi súlyának egész erejével

közbe fog lépni, mint a szövetségbe lépett magyar közművelődési egyesületek vezérkara, minden késedelem nélkül szervezni fogja a magyarság egyetemenek országos társadalmi önévédelmét azoknak a magyar vármegyéknek a mozgalomba való bevonásával, amelyek szerencsés földrajzi fekvésükkel fogva, a nemzetiségi főtárasok által közvetlenül édekelve nincsenek.

d) *Csipek Lajos, Schwertner József és Boldis Ignác* volt választmányi elnökök, illetve ügyvezető alelnökök, a választmányok vezetésétől történt visszalépésük alkalmával hivataluk bugzó ellátásáért köszönetet szavaz. Egyben *Osztrólczy Miklós* zólyomi, *Smialovszky Valér* trencsényi főispán mint az említett megyék választmányának új elnökét, továbbá *Dugovich Titust*, mint a turóci választmány ügyvezető alelnökét, hivatalba lépték alkalmával üdvözl.

e) Engedélyt ad a nyitrai választmánynak arra, hogy a beszűntetett *nagyripiényi* óvodát Kros községbe helyezze át.

f) Az 1909. évi állami segélyből Iglón és Ruttkán, a polgári olvasókör kebelében és 9 honvéd gyalogezrednél népkönyvtárt, *Egyszázharóthon* pedig ifjúsági könyvtárt állít fel az egyesület.

g) A muzeumok és könyvtárak országos bizottságába az egyesület *Clair Vilmos* főtáskárt küldi ki kebeléből.

Végül a megajalmazott tanítók névsora olvastatott fel.

A főtáskár előadásának befejezte után *Czobor László* országgyűlési képviselő emelkedett szólásra s lelkes szavakkal mondott köszönetet az egyesület vezetőségének s kérte a közgyűlést, hogy ezt a lelkes, fáradhatatlan tisztikart változatlan bizalmáról értesítse.

A közgyűlés a tett indítványt lelkes óvációk közt határozattá emelte.

Végül kimondta a közgyűlés, hogy jövő évi közgyűlést *Ruttkán* fogja megtartani.

A közebed.

A közgyűlésről a tagok legnagyobb része a Eolkman-féle városi szállodába ment, hol a vendégek tiszteletére közebed volt.

A pompás és kedélyes közebed közben *Dessewffy Emil* gróf a királyra, *Smialovszky Valér* a vendégekre, *Vilczek Frigyes* Zsolna város lelkes lakosságára, *Oberschal Pál* jogakadémiai tanár pedig a magyarság összetartására üritette poharát.

A lelkes hangulat közt befejezett közebed után a vendégek legnagyobb része már a délutáni vonatokkal eltávozott.

Vármegyénkbel az egyesület közgyűlésén fő- és alispánunkon kívül negyvenen vettek részt, mely impozáns szám leginkább dokumentálja azt a lelkes figyelmet, mellyel vármegyénk magyarsága e közművelődési egyesület üdvös munkáját kíséri.

(ch.)

HIREK.

Kinevezés. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter előterjesztésére Ő Felsője a király *Borbély Kálmán*, a helybeli államépítészeti hivatal főnökét műszaki tanácsossá nevezte ki. A legfelsőbb helyről jött kinevezéshez *Borbély Kálmán*nak ösztinte szívből gratulálunk.

Vívótanfolyam. *Pellegrini József* kintnő vívómestertünk még két hónapig szándékozik városunkban tartózkodni, mely időre a kiváló mester tanítványokat elfogad. A vívóleckék — *Boldis Ignác* felső kereskedelmi iskolai igazgató szives engedélye folytán — az áll. iskolák tornacsarnokában naponta délután 5–8-ig tartanak. A kiváló sport iránt érdeklődőket felhívjuk a jeles mesterre. Jelentkezéseket elfogad úgy a mester, mint lapunk felelős szerkesztője is.

Esküvő. *Büchler Márkus* helybeli fakeskedő a folyó hó 8-án déli 1 órakor tartja esküvőjét *Büchler Ida* kisasszonnyal a helybeli izraelita templomban.

Ébzárlat. A járási állatorvos több kutyán a vesztesség tüneteit állapította meg, miért is az egész járás területén 40 napos ébzárlat rendeltetett el.

Rettenetes halált halt az elmúlt héten *Paulovics János* jészeni pásztoember. A zimankós időben juhait legeltetve, tüzet gyújtott s mellé heveredve elaludt. Alvás közben ruhája tüzet fogott s a szerencsétlen ember már csak akkor ébredt fel, midőn az lánggal égett. Nagy nehezen eloltotta az égő ruhát, de már ekkor oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy mire az orvosi segély megérkezett, akorra már borzasztó testi fájdalmak közt kiszenvedett.

Giászrovat. *Lászlófalvi Velits Györgyné* szül. dolina Buócz Gabriella életének 71-ik, boldog házasságának 41. évében, rövid szenvedés után e hó 2-án elhunyt. A megboldogult hullt teteme e hó 5-én tétetett örök nyugalomra a családhoz tartozók, a jó ismerősök és a tisztelő barátok nagy részvéte mellett.

Somossy Antalné sz. Kern Inesz, *Somossy Antal* pénzügyi tanácsos özvegye 60 éves korában elhunyt Pozsonyban. A megboldogultban *Somossy Jenő* beszercebányai pénzügyi fogalmazó édesanyját siratja.

Megrongált szabályozási munkálatok. A három hét előtti magas vízállás a már befejezéshez közelálló Vág szabályozási munkálatokban, főképp a turán—ruttkai szakaszon, rendkívül nagy károkat okozott, sőt néhol az egész védmtűveket teljesen tönkretette. A kulturtermékség most vizsgálja végig a már említett szakaszt s a védmtűvek helyorigazítását nyomban munkába vette.

Tolvajlás mindenfelé. A kassa-oderbergi vasút főműhelyének vezetősége panaszt emelt, hogy a fűtőházból ismeretlen tettesek többféle szerszámot elloptak. A csendőrség a panasz folytán nyomozni kezdett s a tettest *Dancsik Mihály* fűtőház alkalmazott személyében kikutatta s az esetet a helybeli kir. járásbírósnágnál feljelentette. — *Antonín Valentian*, ki Turócszentmártonban tartózkodó morvaországi illetőségű egyén, az iránt emelt panaszt, hogy mintegy 40 korona értékű ruháját ismeretlen tolvaj elemelte. A tettes *Sorcsedik János* külföldi munkás személyében kézre került. — Ugyancsak lopás miatt letartóztatták *Hvarta János* zárvivai juhászt is, ki *Manyka* Zsuzsanna szucsányi lakos kamrájából lopott el többféle ételneműt.

Verekedő testvérek. *Koruna Mátyas* a községhez tartozó Koruna irtványoson békeségben elégedett hosszú időn át. A múlt napokban azonban váratlan vendéget kapott nővére, *Bereczki Paula* személyében, mivel már hosszabb idő óta nem a legjobb viszony-

ban volt. Az asszony most is verekedni kezdett. Szóváltás után tetre került a sor s az asszony úgy elhánnya Korunát, hogy az útközben kapott sebeivel az ágyat kénytelen nyomni. A megvert ember nővére ellen feljelentést tett a bíróságnál.

Öngyilkossági kísérlet. *Fischer Ilona* 18 éves leány a helybeli éjjeli mulatóhelyen, a folyó hó 1-én éjjel öngyilkossági szándékkal mellbe lötte magát. A golyó a szerencsétlen leánynak a szive felett hatolt be a testbe s nemes részeket alig sértve, a baloldali lapocka mellett fennakadt. A gyorsan előhívott orvos a golyót nyomban eltávolította s a sebet beköltözte. Az orvos véleménye szerint a öngyilkosjelölt tul van minden veszélyen. Az öngyilkosság oka ugyilátszik családott szerelmen volt.

Vérhas. Az orvosi körökből rakásszámra jönnek jelentések a vérhasban történt megbetegedésekről. A betegség fellépésének valószínűleg a sok éretlen gyümölcs evése az oka. Helyénvaló dolog volna, ha a községek előjáróságai és a körorvosok nagyobb gondot fordítanának az eladásra szánt gyümölcsre s az éretlen gyümölcsöt irtalmatlanul megsemmisítették. Ezzel a szigorú intézkedéssel sok minden bajnak elejét lehetne venni.

A mezők tolvaja hangzatos címre *Zsingor József* helybeli lakos tett szert az a ténykedésével, hogy *Büchler Dávid* turócszentmártoni mészáros és a székgyár tulajdonát képező rétekről éjjelente pertencészsámra hordta el a szénát. A kárvalottak panaszára a helybeli csendőrség nyomozni kezdett s lelkiismeretes nyomozás után megállapította, hogy a szénatolvaj senki más, mint *Zsingor József*. Az elloptat széna és löhere értéke meghaladja a 150 koronát.

A rétsági rablótámadásban való részvétel gyanuja alatt a ruttkai csendőrség letartóztatta egy magát *Munkovics* Dragutinnek nevező egyént, kire a még szabadlábon levő ötödik tettes személyleírása teljesen ráillett. A gyanus egyén a múlt hó 25-én éjjel 5 órakor érkezett Ruttkára. Letartóztatásakor sem azt, hogy *Munkovicsnak* hívják, sem azt, hogy miért utazott éppen Ruttkára, hitelt érdemlően igazolni nem tudta. A csendőrségben megerősödött a gyanu, hogy tényleg valami országos gazemberrel van dolga, miért is a további nyomozások megejtése végett az illetőt a zolyombrézói őrsre kísértette át személyazonosságának megállapítása végett.

Teljes mennyasszonyi berendezéseket legolcsóbban ma már csakis *Suehla János* jólírti turócszentmártoni kárpitos és butoraktáros képes szállítani legolcsóbban, mert újonnan berendezett s valódi mahagoni hálószoba- és pallisander ebédő butorokból, továbbá saját készítteti masszív szoba- és konyhabutorokból stb. stb. kibővített raktárát bárki ha megtekinti, meggyőződik arról, hogy ilyesmért nem szükséges költséges nagyvárosi bevásárlásokat eszközölni.

Szökésben levő orgazda. *Tomka József* balázsvalvi illetőségi egyén orgazdaság miatt jogérvényesen elítéltetett. Most kellett volna a büntetés kitöltését megkezdeni. Ez azonban többre becsülte a szabadságot s a büntetés elől kerekelt igyekezett oldani. A hatóság körözötte a jómáradat, minek alapján a turócszentmártoni csendőrség az éppen szökni készülő orgazdát letartóztatta.

KÖZGAZDASÁG.

Az ipar fejlődése hazánkban.

IV.

Löcsében lévő 118 mázsás haragot 1537-ben I. Ferdinánd királytól. Ugyanerre az időre esik a gyáraknak a felállítása is, bárcsak korántsem bírtak gyári jelleggel, csak annyiban nevezhetjük gyáraknak, amennyiben 60—70 ember dolgozott. Az első gyárak posztógyárak voltak, itt azonban csak durva posztókat, lótarakokat állítottak elő. Ilyenek voltak Keszthelyen és Kőszegen Szelepcsényi György érsek volt az első, aki Gombán finomabb posztót előállító gyára állított fel, de a gyár is a nemeslelkű fűpap halálával megszűnt. A timárok közül a leg-hiresebbek voltak a rajeciek Trenesén megyében, kik Thurzótól nyerték szabadalmait.

Amely csekély volt a haladás a többi iparágakban, épp oly nagy volt az arany- és ezüstművek előállításában, annyira, hogy e tekintetben a külföldet magasan felülmulják. Az első papírmalom Brassóban 1546-ban Fűks és Bentner János által állítottat fel. Teljeen pedig Spielberg Samu orvos által 1613-ban. A XVI. században a könyvnyomtatás hazánkban már el volt terjedve. Nyomdákat találunk Bartfán, Pápán, Debrecenben, Löcsén stb.

Az 1723. országgyűlés megengedte az idegen iparosoknak a hazánkba való betelepülést, de szigorú törvényt hoztak arra nézve is, hogy az iparosok földet nem mivelhetnek. Ugyanek az itt felmerül a régi baj, a céhek rendszabályozása. Ugyanis a céhek maguk oly nagy árakat szabtak készítményeiknek, hogy azokat megvenni csaknem lehetetlenség volt. Már II. József tett a céheket érintő rendszabályozó intézkedéseket. 1805-ik évben Ferenc király szintén hozott üdvös rendszabályokat s már akkor került fel a szabadipar eszméje az országgyűlésen, de a bekövetkezett fűggetlenség hírcs a az utána jövő abszolutizmus minden fáradozást megsemmisített. Innét van az, hogy a céhrendszer 1860-ig tartotta fenn magát. 1859-ben egy császári leirat megszüntette a céhrendszert és új iparrendet létesített. Ugyanis a céhek ipartársulatokká alakultak. Nagyban fokozta az ipar iránti hajlamot a szabad verseny s ennek alapján a különböző szabadalmak. A kormány, hogy az iparérdekek figyelemmel kísértessenek és kellőleg megvédessenek, ipar és kereskedelmi kamarákat állítottat fel. Az első kamarát az abszolutizmus állította fel.

Sokszor halljuk napjainkban is, mint panaszkodnak az emberek, hogy kevés azoknak a száma, kik az iparospályára adják magukat.

Ennek oka szerintem a téves irányú felvilágosultság, mert mindenki irítozik a nehezebb munkától s inkább koplal, csak hogy kezeinek tisztaságát megővja, sem hogy a kalapácsot vagy gyalut kezébe venné. Lealázásnak tekinti némely család, ha gyermeke az iparospályára lép. Különbben az erro vonatkozó nézeteimet e t. lap hasábjain egy ízben eléggé részletesen kifejtettem.

Korunknak jut feladatát, hogy minél inkább hangsúlyozza az iparospálya fontos-

ságát és lelkesítse főleg az ugynevezett közeposztályt, hogysem gyermekével a kisebb hivatali pályákra szükségeltető iskolázásban részesítené.

Az új szeszadótörvény folytán úgy mint minden szesz ára, a világhírű Brázai sósbor-szesz ára is drágább lesz már szeptember hó 1-étől kezdődően. Azért mindenki saját érdekében cselekszik, ha szükségletét még e hó folyamán, szeptember elseje előtt szerzi be. A Brázai sósbor-szesz — mint ismeretes — mindentől kapható.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.

Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.

Kiadótulajdonos: Moskóczy Ferencz.

Nyiltér.

(E rovatban közlöttékért nem felelős a szerkesztő.)

Nyilatkozat.

A „Felvidéki Híradó“ ez évi augusztus hó 23-án megjelent 34. számában az Apró szencziók rovatban egy közlemény látozt napvilágot, mely ízetlem jó hírnevét, továbbá személyemet támadta meg s mely alkalmas lehet arra, hogy engem és jóhírnevű vendéglőmet a t. közönség előtt ellenszenves színben tüntesse fel.

A nagyrédmű közönség szives tájékozása céljából — az audiatu et altere pars elvénél fogva is — a következő nyilatkozatomat ajánlom a n. é. közönség figyelmébe.

Nem áll az, hogy vendéglőmben csak azok lesznek kiszolgálva, akik tót nyelven rendelnek, hanem bárki a legelőzékenyebb módon részcsül kiszolgálásban, tekintet nélkül arra, hogy mely nyelven teszi meg rendelését.

A nevezett közlemény tartalmának az a része, amelyben az állítatik, hogy bizonyos Koch nevű ur nem részcsült volna kiszolgálásban, mert magyarul rendelt, nem felel meg a valóságnak, az egészből annyit igaz, hogy a kiszolgáló pincérlány a „tessék“ szó helyett a tót „Nech sa páči“ kifejezést használta, ami büntül fel nem róható senkinek sem oly helyen, ahol magyarok és tótok egyenesen fordulnak meg.

A vendéglőmben megforduló t. közönségnek az a része, mely régebb idő óta látogatja vendéglőmet, tanuságot tehet arról, hogy én a multban és a jelenben is egyforma előzékenységgel szolgáltam ki t. vendégeimet, tekintet nélkül az illető anyanyelvére.

Végül tartozom annak a kijelentésével, hogy hazaszeretet tekintetében, továbbá mindenki anyanyelvének tisztelben tartásával eddig is kivívtam a n. é. közönség általános rokonszenvét, és tudatában vagyok annak a körülménynek, hogy mint egy állami jogot gyakorló egyénnek mely kötelességei vannak az állammal és a magyarsággal szemben.

Ezek után a közleményben használt megjegyzések önmaguktól érvénytelenekké válnak.

Különbben is az illető urtól bírói uton veszek elégtételt magamnak, ahol alkalmas lesz egyuttal a való igazságot bebizonyítani.

Turócszentmárton, 1908. szeptember 3.

Brtányi András
vendéglős.

Megégett gyermek. Neusel Bozsena, Neusel József helybeli lakos 8 éves leánya, tüzet akart gyújtani a tüzhelyen. Tűzgyújtás közben az ölben tartott faforgács és a kis-leány ruhája is lángra kapott s a szerencsétlen kisgyermek, mentőkéz hiányában, egész testében összeégett. A kis leány életbenmaradásához kevés a remény.

Drága kinos a fog s értékéről akkor szerez tudomást az ember, ha elveszti. A szép fog, az illatos száj sem megvetendő előny. Jó, szép fogakkal, illatos szájjal bir mindenki, aki rendszeresen használja a Brázay-féle Kalogén sósbor-szesz fogkrémet, amely korszakot a'kot ezen a téren. A Kalogén nélkülözhetetlen a mindennapi számosasánál és fogtisztításnál.

Tolvaj osavargónó. Neumann Sámuelné ruttkai lakos panaszt emelt az ottani csendőrségnél, hogy nyitott szobájából többféle ruhaneműt elveszett. A csendőrség gyanuja Heroldka Mária többszörösen büntetett nőre esett, kinél a megégett kutatás közben az összes ellopott holmikak meg is találtak. A tolvajt a helybeli járásbíróóság börtönébe kísérték.

A legnagyobb természetes gyógyerő, melyet a világ ismer: a Villamosság. Kiváló szaktekintélyek igazolják, hogy nem létezik oly hasznos és eredményes gyógyítóerő, mint a villamos áram. Az ember agya, teste egy villamos battria és az idegek megfelelőnek a villamos vezetékeknek; az idegek által fölfogott érzések pedig villamos folyamatok, miáltal a szervek működése a villamosságon alapul. Bizonyított tény, hogy a legelső betegség ellen a villamosság a legkiválóbb gyógyítómód. Alkalmazza tehát a villamosságot: az Elektro Vitalizer a legideálisabb villamos gyógyítókészülék, melyet a most megjelent „Modern Villamos Gyógyimód“ című könyv behatóan ismertet. Ezen hasznos értekezést ingyen és bérmentve zárt borítékban küldi az Elektro Vitalizer orvosi rendelő intézet Budapest, Károly-körút 2., félemelet 50. sz.

Aki sikerrel akar hirdetni, forduljon az „Általános Tudósító“ (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, Budapest, VII., Erzsébet-körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hirdetőlapok és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képvisellete, vidéki lapok központi hirdetési osztálya, számos hirdal kizárólagos kezelőse. Disztes újságkatalógus, képes naptárjegyék és minden felvilágosítás a t. c. hirdetőknak díjmentesen.

Kitűnő anyagokból készült

olcsó

sírkövek

kaphatók

STEINER LAJOS

Árulligynökségében

Turócszentmárton.

Javítások és el-
évült sírköveirak
tökjavíthatnak.

Levélbeli meg-
várasra jövék!

Nyilatkozat.

Vagyonbukott Gerő Henrik, a „Felvidéki Magyarorságnak üzletvezetője falragaszok után értesítette a t. szülőköt, hogy tőle a tankönyvek jegyzékét kicsikarni akartam és hogy nekem tankönyveim nincsenek és nem is lesznek.

Mint hogy ilyen állítást csak egy könyvnyelmi, hazug és piszkos fráter tehet, hogy azáltal saját üzletét vagyonilag előmozdítsa, kijelentem, hogy vele további polemiába nem bocsátkozom és olyan piszkos falragaszok kibocsájtójával még bíróság elé sem állok.

Kijelentem azonban, hogy a tankönyvek hivatalosan összeállított jegyzéke még a múlt hó folyamán lett rendelkezésemre bocsájtva.

Ruttka, 1908. szeptember 4-én.

Hoffmann Gyula.

Vadon termő, hegyi gyümölcsből készült, legfinomabb zamatu

málnaszörpöt

5 kilós bádogdobozokban 7 koronáért bérmentve szállit **Gazdik János** gyógyszerész Kőrmöcbányán.

Csak az ily cégtáblával jelzett üzletekben lesznek eredeti SINGER-féle varrógépek előárusítva!

Figyelem! A másol váárolt „Singer s varrógép“ utánzata csak az eredeti SINGER-féle varrógépnek!

SINGER Co. varrógép r.-t.
Turócszentmárton, Fő-utca 138.

Saját házunk első emeletén egy 3 szobás lakás

700 koronáért kiadó.

Graber J. és Fia.

Üzlethelyiségnek is alkalmas kétszobás lakás

november hó 1-jére kiadó.

Cim a kiadóhivatalban.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★

555/1908. kb. sz.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. minister ur 62788/1908. sz. leirata a Schule Lajos szucsányi téglagyáros által Szucsány község határában tervezett lőüzemi iparvasutó céljára szükséges földterületekre vonatkozó kisajátítási eljárás elrendelése és ezen vasutó megépítésének engedélyezése tárgyában.

Határozat:

A vármegye közigazgatási bizottsága ezen miniszteri leiratot hiteles másolatban az érdekelt felekkel közöltetmi rendeli azzal, hogy az ezen leirattal építeni engedélyezett iparvasutat használatba vétele csak a közigazgatási bizottságnak a kereskedelemügyi m. kir. minister ur ügykörét érintő hatásköréről szóló 1528/1876. számú utasítás 10. §-a, illetve az 1891. évi 74522. számú keresk. min. rendelet értelmében a vármegye közigazgatási bizottsági által megejtendő műtanrendőri bejárás alapján lesz engedélyezendő.

Egyidejűleg — tekintettel arra, hogy a kereskedelemügyi mk. minister ur fenti 62788/1908. számú leiratával Schule Lajos szucsányi téglagyáros kérelmére, az utóbb nevezett által iparvasutja céljára szükséges földterületekre vonatkozó kisajátítási jognak az 1907. évi III. t.-c. 8. §-a és az ezen törvény I. fejezetének végrehajtása tárgyában 1907. évi 55800. sz. alatt kiadott utasítás 69. §-a alapján való engedélyezése mellett az imént említett és a kisajátítási tervben s összeírásban részletesen körülírt területekre vonatkozólag az 1881. évi XLI. t.-c. 32. §-a alapján a kisajátítási eljárást is elrendelte — a vármegye közigazgatási bizottsága ezen kisajátítási eljárásnak a kisajátításról szóló törvény 33—40. §-ai értelmében leendő fogantatására Beniczky Kálmán alispán elnökle alatt Cserei Emil és Borbély Kálmán közigazgatási bizottsági tagokból, valamint Csepesányi Sándor vm. tb. főjegyzőből álló bizottságot küldi ki; a bizottsági eljárás határidejét a szucsányi körjegyző hivatal-helyiségébe folyó 1908. évi szeptember hó 16. napjának délelőtt 9 óráját tüzi ki s arra az érdekelt feleket ezenel meghívja.

A bizottság ezen kiküldetéséről és az eljárás idejéről s helyéről Szucsány község előjáróságát a kisajátítási terv és összeírásban, valamint a jelen hirdetmény megfelelő számú példányának megküldése mellett azon meghagyással értesíti, hogy a tervrajzot és az összeírt, valamint a jelen hirdetményt Szucsány község határánál az eljárást megelőzőleg legalább 15 napig közszemlére tegye ki s erről és az eljárás idejéről s helyéről az érdekelt feleket: a kérelmezőt és a kisajátítást szenvedőket szokásos módon értesítse s nekik a jelen határozatot vétiv mellett kézbesítse.

A vármegye közigazgatási bizottsága — annak kiemelése mellett, hogy a kiküldött bizottság a kisajátítási terv felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelték közül senki sem jelen meg — mindazokat, akik a szóban forgó kisajátítás által bármely tekintetben érdekelve vannak, a kifizető tárgyalásra a vármegye hivatalos lapjában 1-szer és a Felvidéki Híradó c. lapban 3-szor közzéteendő hirdetmény után is meghívja s evégből ezen hirdetményt ezen lapokban egy, illetve háromszor közzétetni rendeli.

Kelt Turócz vármegye közigazgatási bizottságának Turócszentmártonban, 1908. évi augusztus hó 12-én tartott üléséből.

Justh, s. k.
főispán, elnök.

A mosás akár a táncz,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana
csodálatos, hathatós tisztítóerejét sajátzerü előállításának és a legjobb nyersanyagok leg gondosabb kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
kíméli a kezeket és a felérneműt!
Megtakarít fáradtságot és vesződséget
kíméli emélfogya az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!
Tisztsága 30.000 koronával szavatoltatik.

Egy kétsövű Lancaster

Vadászfegyver

olesón eladó.

Cim: „Julius“ Králován.

Wix Miksa

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Élelmi szerek és
szeszes italok
raktára. Nagy vá-
laszték ajándék-
tárgyakban.

Üvegezési vállalat!

Generál biztosító társaság!

Üvegezési vállalat!

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőz-
mosó gyárainak képviselése:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

NOXIN

A
LEGJOBB
CIPŐ-
KRÉM

A szabadalm.
KULCSOSAL

Minden jobb üzletben kapható.
Hochsinger Testvérek Budapest.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Héda B.

fűszer-, csemege- és gyümölcskereskedése
Turócszentmártonban.

Naponta frissen érkező, legfinomabb
gyümölcsök! Breznói, árvali és liptói
ostyepka-sajtok! Fűrth- és Heller-féle
cukorkák! Koestlin-féle piskóták és
teasütemények!

Postai kiszolgálás a leg-
pontosabban eszközöltetik.

Kávét nagy raktár.

KÖHÖGÉS.

A ki

egészségét szereti meg is óvja. 5245
hit. bizonylat tanuskodik arról, hogy

a **KAISER**-féle

melkkaramella 3 fenyővel kitűnő
hatású, orvosiilag kipróbálva. Kö-
högés, rekedtség, katarus,
elnyálgosodás, gégekatarrus,
hörg- és gőrseshurt esetén.
Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz
80 fillér. Kapható **Burda János**
özvegyénél Szucsányban.

LEOPOLD GYULA

GARVENS-SZIVATTYUK
rendkívül olcsók,
csak elsőrendű minőség.
Kérjen határozottan:
Garvens-szivattyut
Garvens-művek, WIEN XX/2.
Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tyúkszemét, borkeményedést
azonnal eltávolít a Kaiser-féle
TYÚKSZENHALÁL
ára 70 fillér.
A legjobb és legerősebb
sősborszesz az
ERŐ SŐSBORSZESZ
ára 2 K, 1 K és 80 fillér.
Postán szállítja utánvét mellett a
KOSMOS vegyszert és koz-
metikai laboratórium.
GYŐR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervek
BARTA-féle ardi gyümölcsbottlik,
iszak, szörpök, gomba-, hús- és fűszél-
konzervek, némes borocskák,
— legújabb minőségben szállik —
előkelőbb fűszereinek készítésével is a
Felkai Konzervgyár, Barta József
Felka (Szepes megye). — Kérjen árjegyzéket!

BÉLEURON
(hasmenés), gromosóres legjobb gyó-
gyoszer a BARTA-féle felkai áfonya-
gyógybort. Kapható gyógyszer-
szől. 5 öveg 8 K-ért. Bormentve száll-
dik előkelőbb fűszereinek készítésével is a
TOKAJI CHINA-VASBOR.
Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért.
Kis Öveg 8-20 kor. Nagy Öveg 6 kor. Kapható gyógyszer-
Postán küldi: **KOBONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvizi-ter.

PLATSCHÉK VILMOS
elsőmért legolcsóbb, legzölidobb
FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).
RIVOLI
fényképezési és festészeti műtermében
BUDAPEST, VII., RÁKÓCI-ÚT 30. •
készülnek csak elsőrendű művészes
kivitelben fényképnagyítások, aquarell-
és olajfestmények. Másolások selegems,
hársónya, társ, életnagyságra stb. Brass, fűgép, kő stb.
apró öveglésményekkel. Porcellánba égett fényképek sír-
kövekre stb. Mirel köldjek ingyen és bérmentve árjegyzéket?

DIGESTOL GLÜCK
A legelőkelőbb
emésztopor
Doboz 2 kor.
Postai szállítást: „FÉHER GALAMB” Gyógyszertár
BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 93
Kapható minden gyógyszerben és drogeriában.

Meglepő haladás!
FICHTENIN
a legújabb, szabadalmilag védtel azor, mely mindenfajta fő-
gég- és lakásban ép úgy, mint mindenemű berendezés, vé-
es levedtetést és egyéb kert- és vateromnyban kártevények kikü-
szárítását és azok pesitit azonnal megűti.
• Legmegbizhatóbb védezer szunyog és darázs ellen.
Használati utasítás szerint való eljárás mellett biztosított
a feltétlen eredményt.
Vasárképviselet Magyarországon részéről
DIAMANT és VADAS
Budapest, VII., Damjanich u. 36. — Telefon 21-61.

BOGDÁNY
szerencseje paratlan!
Vasaroljunk osztály-
sorsjegyet csakis
BOGDÁNY S.
fővárosi sorsjegyroda r.-i. máj
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRÚT 20.

Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA
8 nap alatt háziasa len.
— Téglénye K 1-30 —
Dr. KOVÁCS gyógytára
Budapest, Gyár-utca 17.
„Feltett-úttok” ingyen.

**Ha fáj a feje használjon
azonnal**
Beretvás-MIGRAIN-pasztilát,
mely 5 parca alatt minden fejfájást megszüntet.
1 doboz 1 kor. 80 fillér. — Minden gyógyszerüzletben és drogeriában kapható.
Fővá-
rosi **BERETVÁS TAMÁS** Gyógyszertár **KISPEST,** utca 2.
Ingyen postai szállítást 8 doboz rendelésnél.

PARIS SZÁLLODA
Szálloda: Simon Pál
Budapest, VI., Váci-körút 25. n. sz.
100 szoba 2-20 K-ól feljebb. Kiszolgálás-
nál és villanyvilágításnál egyaránt. Fürdő,
mosdó, kávéház, étterem. Világos szobák
megállítható és órára pályaárva-
házak felj.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?
Schuller Kaszinó-éttermében
VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.
Elsőrendű konyha!
Naponta zene-estély!

Dr. KOVÁCS J.
hamopatiai rendelő-intézet
itték betegágyakban
szentesült székesszá
Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER
szőrműraj elárulnak és az egész
világban elvannak terjedve.
Első és legmagyobb
munkák elom való részv. árt.